

Manifest particulier bosbeheer: biedt ruimte voor het vakmanschap van de bosbeheerder

Particuliere boseigenaren roepen de Nederlandse politiek op achter haar bosbeheerders te blijven staan. Inperking van de beheervrijheid, door een verbod op vlaktekop ten behoeve van bosverjonging, maakt het voor eigenaren onnodig lastig om effectief om te gaan met de uitdagingen van onze tijd en bemoeilijkt de duurzame voortbrengen van gewenste producten en diensten door het Nederlandse bos.

Particuliere boseigenaren beheren meer dan een derde van de Nederlandse bossen en zijn essentieel om de doelstellingen in de bossenstrategie te realiseren. Deze bossen zijn van fundamenteel belang voor de balans en kwaliteit van het buitengebied. Het bos biedt een essentieel ontsnappingsoord voor recreanten en biedt met houtproductie een duurzame economische drager voor de instandhouding van natuur en erfgoed. Daarnaast spelen de bossen een belangrijke rol bij het tegengaan van klimaatverandering en leveren ze een belangrijke bijdrage aan de biodiversiteit.

Het combineren van deze verschillende functies vraagt om evenwichtig en professioneel beheer. Particuliere terreineigenaren kunnen bogen op een schat aan vakkennis, expertise en ervaring. Op basis daarvan maken zij zorgvuldige beheerafwegingen, rekening houdend met de specifieke lokale context van het bos. Hierbij hebben de eigenaren en beheerders één belangrijke doelstelling, de duurzame instandhouding van het geheel voor de volgende generaties.

Tegelijkertijd zien eigenaren dat de uitdagingen in de Nederlandse bossen toenemen. Zo dreigen sommige boomsoorten door klimaatverandering uit Nederland te verdwijnen en heeft de toenemende droogte een steeds grotere impact op de gezondheid van de Nederlandse bossen. Eigenaren en beheerders moeten effectief kunnen anticiperen op deze veranderingen en zullen hiervoor hun hele instrumentarium nodig hebben.

Vlaktekop geen dagelijks gebruik maar wel incidenteel noodzakelijk

De hoge mate van vakkundigheid van particuliere boseigenaren wordt onderschreven door recente onderzoeken. Onderzoek van Probos laat duidelijk zien dat de biodiversiteit in de Nederlandse bossen elk jaar toeneemt en ook in volume groeit het bos structureel door. Dit wijst op zorgvuldig dagelijks bosbeheer door de Nederlandse boseigenaren.

Zo stelt het onderzoek naar de gevolgen van vlaktekop, uitgevoerd door Jan den Ouden en Frits Mohren van Wageningen Universiteit, dat het overgrote deel van de Nederlandse bossen zorgvuldig en kleinschalig beheerd wordt. Hier vindt oogst plaats door uitdunning van het bos of via kleinschalige vlaktekop, ook wel groepenkap genoemd, om zo hout te oogsten en ruimte te maken voor bosverjonging.

Zogenaamde grootschalige vlaktekop (boven de halve hectare) wordt jaarlijks in slechts iets meer dan een duizendste van het totale bosareaal toegepast, en betreft veelal kap van dode bomen of omvorming naar andere natuur zoals heide. Voor vlaktekop onder de 0.5 hectare zijn verschillende situaties denkbaar waarbij dit een belangrijke beheermaatregel is. Denk hierbij aan bosverjonging, het verwijderen van zieke en dode bomen door de toenemende droogte of aan het creëren van een

meer afwisselend boslandschap ten behoeve van de biodiversiteit en recreatiebeleving. Hoewel kleinschalige vlaktekop weliswaar tijdelijk negatieve ecologische effecten kan hebben op het ecosysteem zijn deze veel geringer dan de effecten van de grootschalige kapvlaktes die vroeger werden gehanteerd, aldus de onderzoekers van de Wageningen universiteit.

Ondanks deze conclusies is de beheermethode van de kleinschalige vlaktekop geworden tot politiek discussiepunt. Verschillende partijen willen het gebruik van vlaktekop aan banden leggen vanwege vermeend veelvuldige toepassing van grootschalige kapvlaktes en nadelige ecologische gevolgen. Beide stellingen worden niet ondersteund door het door de Wageningen Universiteit uitgevoerde onderzoek. Bovenal gaat het ernstig inperken of verbieden van vlaktekop voorbij aan de vrijheid van beheer van de eigenaar en ontnemt de beheerders een instrument om het hoofd te bieden aan de uitdagingen waar zij voor staan.

Wij, particuliere boscijgenaren,

1. Staan voor verantwoord en duurzaam bosbeheer
2. Zien dat een optimale aanwas van bos een beheer vraagt waarbij kleinschalige vlaktekop in bepaalde situaties een noodzakelijke beheermethode is om het bos op lange termijn vitaal te houden, verlooping te bevorderen ter versterking van de biodiversiteit en waterhuishouding, en het opnemen en vastleggen van CO₂
3. Zien grootschalige vlaktekop niet als dagelijkse beheermaatregel maar wel als instrument dat in de gereedschapskist van de boscijenaar thuishoort.
4. Vragen aandacht voor de grote uitdagingen waar de Nederlandse bossen voor staan. Om deze uitdagingen aan te gaan is steun nodig in plaats inperking van de beheervrijheid.